

סידורו של שבת

משור חסדך ליודעך וצדקתך לישרי לב

שורש הששי זה שמו. נאה לו שיר בו תחדש

יבואר בו ענין המזמור שירו לה' שיר חדש. שכוונתו בימי החול על מיתוק הדגנים ובשבת נשתנה כוונתו לבחינת שיר חדש הרומז על הגאולה בדרך אור חדש. וגם נבאר בו חסדך הגדול שנעשה בשבת בדרך שומר שבת מהללו ואמרו רז"ל (שבת קי"ח ע"ב) אל תקרי מהללו אלא מחול לו. באיזה אופן נבחרין לו כל העבירות שעשה והלא ידוע שאין הקב"ה לוקח שוחד מצוה בעד עבירה (ובו שלשה ענפים):

ענף א ידבר בענין המחמק הדינים בשורשן איך הוא נמחק בשורשו דוקא וכוונת המזמור הנ"ל לימי החול (ובו י"ג עלים)

עלה א הביטה וראה את דברינו בשורש הקודם שאף בשבחין הדומין לימי החול לרין אדם לכון דעתו שאין שיר השבת דומה לו. ונשתנה למעלייתא בגדול התפארת לה' בשמחה. ע"כ נב צה שורש בלאו לפרש ולחלק הפרש הדעת בהשיר שאנו אומרין שירי לה' שיר חדש מהללו בקהל חסידים. ובבאר בו מעלה וגדולה השבת העולה על כללה דברות החסד בו עד בלי די. דהנה השיר הזה מיוחד בימי החול על צורך מיתוק הגבורות בשורש. ואנחנו נבאר קצת ענינו להבין האריך הוא נמחק בשורשו דוקא. והוא ע"ד מה שאמרנו חו"ל (מ"ר ויקרא פ' ט"ו) משל למערוניתא שהלכה בחדר א' וראתה מלכיתא חלן דחלת פי' ברחתה שחולין עם רעושות וכלים המיוחדין לעונש ונחירא מאוד מזה. אמר לה המלך אל תחירשי וכו' ע"כ. ועיקר הדברים הוא כמו שאדם מייירא את בנו עם השבט שבידו כדי שהבן יעשה רצונו ואם הבן עושה רצונו חין מכת השבט בל עליו. וכל זה שהאב נוטל השבט בידו ומראה לו לייירא בזה. חין כוונתו בשום אופן כדי שיכנו בשבט. אך כוונתו להשיך כדי שלא יטער להכותו. כי אם שירא הבן זאת בידו ויעשה רצון אביו וירא לעצור על רצונו. ולא יטערך להכותו. וגמלא תחלת עשיית השבט וגמל חסד הבן הוא חסד גמור. בלי שום מערובת דין כי כל זה עושה כדי שלא לענוש את בנו. כן ממש רצון הצורא ית' שברא מדת הדין בעולם כדי שיראו ממנו. וכן יעשו שלא יטערך להניע אליהם מדת הדין כלל וכלל:

ב והכתוב חומר והאלהים עשה שייראו מלפניו בזה עשה וצדק את אלהים זו מדת הדין בעולם כדי שייראו מלפניו פי' מלפני הדין קודם שיבא הדין עליהם ולעשות רצונו על ידי זה ולעבדו ביראה ופחד. בכדי לקבל כל הטוב מאתו כי חפץ חסד הוא שחפצו רק בחסד ולא בדין כלל. ולא ברא את אלהים מדת הדין כדי לענוש עמו. וזה ענין המחמק בשורש כי הנה שורש הדין שחפצו בזה שיראו מזה ולעשות רצונו לבד לא ח"ו כדי לפעול הדין לענוש עמו. וכמשל האב המזכר. וכשאנו מתיראין במדת דינו ונבין בחשבה לפניו ומקבלין עלינו מעשה לעשות רצונו. נחלה עם השורש של הדינים שהוא רצון הצורא שעשה את האלהים כדי לירא ממנו ולעשות רצונו ואז כל טוב וברכות יחולו על ראש ישראלי:

ובזה תבין מאמר חו"ל (מ"ר בראשית פ"ב) רבי אבהו אמר מתחלת ברייתו של עולם לפה הקב"ה במעשיהם של לדיקים ובמעשיהם של רשעים ה"ד כי יודע ה' דרך לדיקים וגו'. והאנן יסיתו חסו ובהו אלו מעשיהם של רשעים. והאמר אלהים יהי אור אלו מעשיהם של לדיקים. אבל אינו יודע בזהו מהם חפץ אם במעשי אלו ואם במעשי אלו. כיון דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב הוי במעשיהם של לדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהם של רשעים. והוא תמוה בעין כל רואה. וכי ס"ד שהקב"ה יחפץ במעשי רשע וכי לזה לרין לברוא עולם שח"ו ימרו נגדו ויעברו על רצונו. אחתהא. ולבאר את זאת נקדים להבין מה שאמרנו חו"ל (מ"ר פ' ט"ו) ע"כ. על פסוק ביום עשות ה' אלהים חו"ל כך אמר הקב"ה אל אני צורא את העולם במדת הרחמים הוה חסיה שישאל. במדת הדין האריך העולם יוכל לעמוד. אלא הרי אם חס צורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים וכו'. ודבריהם סותרים מאמר דוד המלך ע"ה שאמר עולם תמיד יבנה מעשיהם של רשעים הוה ע"ה חסד לבד. והנה לכאורה היה אפשר לומר שזה חלוי במה שכתב הקדוש הא"י ז"ל בתחלת ספר עץ חיים שבריאח העולם ה' בשביל ב' דברים. א' כי חפץ חסד הוא ורשע שיכירו הצדיקים בטובו שיפעול חסדו עמהם ולתת להם כל טוב וברכה ואם חין עולם למי ייטיב. והב' הוא גנין דישתמודעין ליה פי' שיכירו כח גדולתו. כי הוא מלך גדול וכל יכול ולהנחות להם רבות מופתי בגבורתו וידעו הכל כי הוא לבדו היה הוה ויהיה אשם וזלזלו ואין בלתי. ואין מלך בלא עם. וע"כ ברא את העולם כמבואר שם. והנה בטעם השני שהוא גנין דישתמודעין ליה בכלל שני דברים. א' הוא ההכרה ש"ה מעשה החסד והטובות רבות שמופה לעמו ישראל ולעלם מערכת וממלות השמים בכדי להטיב להם. כענין ירידת המן במדבר ארבעים שנה ולגזור את הים לגזרים להעבירנו בחסות בחרבה וכדומה. והב' ע"ד שאמרנו רז"ל כשם שקלוסו של הקב"ה עולם מן הלדיקים כן הוא עולם המרשעים שלומרים יפה דעת יפה תפארת ניהם לרשעים וכו'. ועוד אמרו שהקב"ה עושה דין ברשעים שמו מתעלה במאמר הכתוב נודע משפט עשה, הרי שלפעמים שבחו של הקב"ה והכרת גדולתו הוא עם מעשי הדין עושה

סידורו של שבת

ברשעים. ובי"ב שמו מחשבה. ומה דיע ישימו כל ברייתו וידעו כי גדלו גבורותיו. וזה נכון מאד רז"ל. שבריאח העולם היה בשמים בצה"י הדון והרחמים. כי על ידי שיהיה שמו מתגדל ומתקדש לידע כי יש אלהים גדול שמו ומייב לנדיקים ועושה דין ברשעים. ולא ברא את העולם בגין דישתמודעין ליה. אמנם העם הראשון שבריאח העולם היה רק כדי להטיב להבריות כי חפץ חסד הוא ואם לאו עולם לאי ייטיב כמזכר. אהה הוא פוצץ הולך על אחריו עולם חסד יבנה ובריאח העולם היה בשביל חסד הגמור שלא בשיתוף הדון כלל רק היה נראה לכאורה

ואולם לכל דבריו הנאמרים למעלה אין מקום לומר כי כבר כתבנו שאף בריאח הדון בעולם הכל היה בחסד גמור ועיקר בריאחו היה שלא לפעול עמו כלל רק שהבריות יהיו מחיראים ממנו ועי"כ לא יפסדו לבוא לדון כלל. ואם כן אף העם בגין דישתמודעין ליה אין כוונתם שיכירו אותו על ידי כוחות דין שיעשה בעולם. רק על ידי החסדים הגדולים והטובות הנפלאות שע"י יתגדל ויתקדש שמו בעולמו. ומה שאמרו שקלוסו כולה מרשעים. ודאי כך הוא אם הוא אינו מחירא קודם מהדון ומחירה פי הקב"ה ומוכרה שיבוא הדון עליו ודאי שגם עי"ז יוכר כח גדולתו של הקב"ה אבל בעת הבריאה ודאי שלא היה כוונת האל השוב בשום אופן לברוא את הדון כדי לפעול עמו רק אדרבא שגם זאת היה חסד גמור מאדו בכדי שלא יפסד לעולם עמו. ד רבבה שלכאורה סותרים מאד חז"ל עם דברי דוד כאמור למעלה. הנה לפי דבריו זה אחד הם ויבואו אל עמק השוה. כי אחת הוא שבריאח העולם היה גם נחמה הדון ואף שהיה בשביל חסדו הגדול ועי"כ אמר עולם חסד יבנה שגם מדת הדון שגברא היה בשביל החסד הגמור. ובריאחו היה רק להטיב לעולמו ושיכירו גדולתו:

ה וזה פי' הקרא חלילה לאל מרשע. פי' חולין הוא לו במה שיבא לו קלוסו ממעשה הנקמה בהרשע. כי רק חפץ שיתגדל שמו במה שמטיב לנדיקים:

ז וזה הודו לה' כי טוב שיעקר ההודיה ההשונה לפני הקב"ה הוא מכה מדת הסוב שמטיב לבריות כי לעולם חסדו שיעקר בריאח העולם היה בשביל החסד הגמור:

ח וזה כי יודע ה' דרך נדיקים. כי יודע הוא ל' אהבה כידוע. ופי' שאובח ה' דרך הנדיקים להטיב להם ולזה היה רצון הבריאה. ודרך הרשעים להיות עולם גדולתו מהם אחד מגד פשו. אף ששבתו וקלוסו עולם מהם אין רצונו בזה. ובזה יבא על נכון דברי המדרש שהתחילו. שבהלת ברייתו של עולם לפה הקב"ה במעשה נדיקים ורשעים. כלומר שקלוסו עולם בזה מן הרשעים והנדיקים ואינו יודע בזה מהם חפץ. כי אפשר היה כוונת הבריאה גם לזה בגין דישתמודעין ליה על ידי כח גבורותיו כלאמר למעלה. כיון דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב. פי' שבת בהכרח זו שהיה יוכר ע"י מעשה הנדיקים כאשר יאמר להם טוב וחסדיו הגדולים. הוי במעשיהם של נדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהם של רשעים כלל כי אף הדון שגברא בעולמו הכב למען החסד האמתי שיראו מהדון ויוכל לעשות עמם טובות כאשר בלרנו:

ח וזה פי' עין ה' אל יראו כי עי"ן גי' ק"ל שהוא מספר ה' גבירות הידועים שכל אחד מהם שם הוי"ה מספר כ"ו וחמשה פעמים כ"ו גי' ק"ל. והחמשה גבורות אלו הוא אל יראו. בכדי שיראו מלפניו. ובעת שאנחנו מתיראין מזה שלא לעבור על רצונו. נחמקים הה"צ אל רצונו. מה שהקב"ה משגיח עלינו בשמי עיניו כמאמר הקרא עיני ה' אל נדיקים והם מספר שני פעמים ק"ל נגד הה"צ אל נגד ה' (ספרים שכלל א' ג"כ שם הוי"ה מספר ק"ל שהוא גי' עי"ן להשגיח עלינו בשמי עיניו. וזה עיני ה' אל נדיקים שמשגיח עליהם בצה"י שם פעמים עי"ן לעוב ומחמקים הגבורות בשורשם שהוא רצון החסד הגדול שהיה בעת הברא:

ט ועל זה ידעו הכתוב ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ועוררו רז"ל (סנהדרין ז' ע"ב) אשר תלמדו מבני ליה א"ר ירמיה וא"י תימא ר' חייה בר אבא אלו כלי הדיינים. רב הונא כי היה נפיק לדינא

אמר הכי אספיקו לי מאין תוחא. מקל ורצועה שופרס וסנדלף ע"כ. ולכאורה למה ליה שורתו הקדושה שכל מציבותה שלם שדיון יולא כלי דיינים שיהיו מוכנים ומזומנים למאן דלא יזיק דינא. ומהרואו להיות דיה לזרע בשעתה. יא יפסדו לענוש את אחד ויולאו אותם. ולחיות כוונה יפסדו להיות מוכנים לפניהם דוקא. וגם איך מרצו בפסוק זה שמורה על סימא כלי הדיינים לפניו בשעת הדון. וגם זה לכאורה אין כאן מקומו להשמיעו זאת בכאן. כי כאן הוא הציור של משה שילמד את בני ישראל משפטי הדינים. ואז ועמדו האנשים אשר להם הריב לפני ה' היה להחזירה להשמיעו זאת או במקום אחר השייר לזה ואף שיך לכאן. אכן שני המאמרים האלו רומזים לדבריו הנאמרים כי המשפט הוא בצה"י הדון שגברא בעולם ומשפט ע"ה הוא מספר ה' פעמים אלהים המוכר במעשה בראשית בחינת הדינים שנהאו בעולם מאת הבריאה. וכל ענין המשפט הוא שיהיה חמיד לפני עיני בני ישראל שיש בחינת דין בעולם ועי"כ ייראו למעשות רע ולא יבוא עליהם הדון לעולם. וזה ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם כי כל ענין המשפטים הוא רק ששים לפניהם שיש בחינת המשפט בעולם כדי שיראו מלפניו. ויהיה המשפט חמיד לפניהם ולא עליהם כלל וכלל. ואין רצונו בו אפילו להחזיר שמי על ידו. רק שיהיו יראים מלפניו ולעולם לא יבוא עליהם כלל. וזה שאמרו אשר תשים לפניהם אשר תלמדו מבני וכו' אלא אלו כלי הדיינים כי כיון שהיה המקום שהמשפט יהיה רק בשמים לפניהם. שמתו יראו וכן יעשו שלא לעבור על רצונו. ממנו נלמוד גם במשפט ב"ד שמתה לפניהם כלי הדיינים לפני הדיין בשעת הדון כדי שהבעל דין יראה מה שמות לפניו ויכא לשרב נגד הדון וליית למה שצוה לו הדיינים כדי שלא יפסד לעולם

לעולם. וזר הנה כי הוא נפיק לריגא אחר אפיקו לי וכו' מקל ורעועא וכו'. ובודואי לא היה כוונתו רב הנה לעשות את א' מישראל ועמם ללדוק לא טוב ולאנלו לא שייך בחינה זו יהיה שמו מחגדל ע"י ובודואי היסה אמתיות כוונתו להוציא לפניו כלים האלו כדי שיחדד ויירא הבצל דין מהו ויציית דינא ויהיה לו לסופה גדולה שלא יבא לעולם. ולמד זאת מפסוק זה שאמר השם לפניכם ואז לא יהיה עליכם. וכל בריאת הדין בעולם הכל היה רק כדי שיהיה לפניהם להיות נלמה מהו מוצות ברייתו. על ידי ראות גדולה בבורותיו. ואמרו רז"ל (מכילתא הוצא בילקוט ע"פ זה) בעל צפון נשחיר מכל היראות כדי לפתוח לכן של מלכים עליו הוא אומר משניה לגוים ויאבדם. והיינו דכתיב ושרעה הקריב שהיו אומרים קשה בעל צפון שלא נעשה בו פסמים בכל אלהי מלכים כי עמד על עמלו ולא שלמה בו פורעניות. הרי לפניך כי חליתי שנאה הנה הקב"ה לחויביו להחשם ולהטעות הדרך מלפניהם שלא יכירו מלפני פחד דינו והכל כדי לאבדם ולהשמדם עדי עד. ומכל שכן שמפסמים כל ידעום אותם מקודם להיות יראום מלפניו ולא יעברו לבוא עליהם כי אחרתה ויחזק אז לב פרעה כדי להביא את אשר דיבר עליו עשר מכות הכתובים בחירה:

י ויולדו חמור הכחוש כל המחלה אשר שמהו במלרים לא אשים ענין כי אני ה' רופאך . פי זה המחלה לב של מלרים להחיות לבם אף בעת רחיית עונש המכות עליהם ששע"כ יאחזרו קשה ירחסם ולא ירצו . ולא יועיל הכות ככול מהה כי מוסר לא לקחו מזה . לא אשים ענין . כי אאלך אדרבה אני ה' רופאך כל בחי' הדינים המונחים לפניך הכל מהם רחמים גמורים בחי' הוי"ה שם הרחמים . ובמה שאני ממכה . זו אני מרפא להרחות לך העונש קודם . וזה לבבך יבין בעונש הדין ושכ ורפא לך . שלא יבוא הדין ענין לעולם .

[illegible]

סידורו של שבת

מזהו פלו יודיע. ורק שיעור לפניהם על מזה אחת והיה נהגו ע"י ידו היקף בלזכרה ובלא התרחק. ולהבין
 סעמו נראה פסוק על פי מחמר ר"ל (שוכה נ"ב ע"ה) שבעה שמות יש לו לילה"ר וכו' משם קראו ערל ישיע
 קראו מכשיל ויחזקאל קראו חנן וכו' עד ועלה בשלש ותעל להנחו שמיני טובד אלילים ובתערה כו'. כי הגדיל
 לעשות חמר חז"י ובתלמודי חכמים יותר מכולם. וזוהי יובן דברי הרמב"ם שכתב טעם התערה משום שמה
 שיגה היה. ויחזקאל ח"כ כרז ואפי' חמר יודע חזי פסוק. ולכאורה ח' סותר להבין חמר חז"י יודע חזי היקף
 נאמר שמה שנגה היה. ויחזקאל לפי מ' הגמרא הלז. כי הנה חמר (במהדרין מ"ב ע"ב) שבודקין את העדים אם
 סמים בתוך כדי דבור להתערה ופס"י שם שם לחמר ההתערה יותר מחוק כדי דבור חז"ה לממר שמה
 שבה ההתערה. והנה אפשר הוא ק"ה רחוק לומר ביותר מחוק כדי דבור שמה שבה ח"ך לפי הג"ל שהיה הרע
 מתערה ביותר ברשעים והוא דמטעם ומכשיל את לבו של אדם לעשותו לב האבן וכל השמות שקראוהו חז"ל
 הכל על שטופה את לב האדם הבוכן בקרביו שיהיה נקרא שמו כך והוא המשכה את האדם מאזהרה התורה
 לעבור על מצוות ולכן תחלה הזהיר ההורא ואח"כ כתבה העונש ואח"כ לר"ך שיסרו בו. ואין העטם שמה
 לא למד כי לא לאד חז"י נקרא שנגה רק קרוב למיד והיה רלווי להיות נהגו על זאת כמ"ס ברעב"ס (פ"י
 מהלכות מלכים הלכה ח') ורק העטם הוא כי שמה שבה בלזכרה ולכן עד שלא החיר עצמו למיתה
 ואמר על מנת כן חזי עושה פסוק ממיתה כי אמרין שהוא שבה בדין התורה שחייב מיסע על זה ואל התערה
 לא האמין כי דין ההתערה הוא אפי' משי עבד ושפחה. ואינו מחזיק להאמין לשמועטם ועבור זה פסוק. ואפי' אם
 היה ח"ה כיון שבה מילוי המתערה בו ומטעם את לבו להשיכירו מיראת ה'. הנה הוא הגדיל לעשות בת"ח
 שמתערה בהם ביותר. ועל כן גם בו אמר' שמה שבה ברעב זו. וע"כ חז"ס חייבים אם לא שיסירו עצמן
 לזכרה כ"ל. ואפילו חמר יודע חזי. אמרין שכך חמר בפיו ולבבו לא כן ידמה ובלאמת בלבבו שבה מחמו
 האזהרה ודבריו נפשות כל מה שאלו יכולין לומר לזכותו הכל אומרים להאילו. ובפרט שהוא סברא שיהיה שוכח
 מבחי' הילך הרע שבקרבו. אבל הוא כוזב שאין אומרין בהם שמה שבה כאשר בלזכרו. ועבור זה אזהרן
 זו היא מיתתן ואין לר"ך להתערה כי כל אלה הכל שלא נוכל לומר שמה שבה ולכן משולשת האזהרה בו קודם
 שיבוא לעולם. אבל בנ"ל שאין אומרין בהם שמה שבה אין לר"ך אלה והיה נהגו כי בודאי עבר במיד ולא
 הייטין ליה לומר שמה שבה. גם לא מלינו שאלמר בנ"ל והאילו הערה וע"כ לא יחוש בו לכל הני חששות והיה
 נהגו חיקף כנאמר למעלה. וזוהי נכוח לביאור דברי הרמב"ם הג"ל שלא היו דבריו סותרים דברי הגמ'.
 כי הלא תראה שהרמב"ם ז"ל מסיק על לשון הגמרא. שכל מקום שכתב בגמרא דברי ר"י בר' יודיה לא
 כתוב חלל לשון זה לפי שלא נאמר ההתערה חלל להבחין בין שנגה למיד ולא יחזר. וא לאמד (במהדרין ח'
 ע"ב מ"ה ע"א ע"ב ע"ב) ובמסכת (מכות ו' ע"ב כ' ע"ב) לא כתוב שם בלתי לשון זה ולא יותר. והרמב"ם
 הוסיף בלשון לומר. שלא נהגה התערה חלל להבחין בין שנגה למיד שמה שנגה היה. וההפסד ביניהם הוא כי
 דברי רבי יוסי בר' מרסיהו רס"י ז"ל (שם ח' ע"ב) חלל להבחין. שלא יוכל לומר פסוק הייתי שומע.
 כלומר דמסדין ליה שהוא יעבור במיד. ואך שיחמר במצינו לא ידע שדבר זה אסור ור"י בר' ע"כ לא סבר
 להשמיך דשמה שבה. והר"ה דסבר שחבר חז"י לר"ך התערה ואם יחוש לשמה שבה הלא גם בחבר שייך השם
 זה חלל ע"כ דלא סבר למחוש כלל שמה שבה. ורק להשמיך דשמה לא למד חייטין. ואך כיון דשמה לא למד
 חשש רחוקה הוא וקרוב למיד כ"ל. ע"כ אין מקום לומר כ"ל לחייטין שהוא יעבור במיד ויחמר לא
 למדתי ובישראל והאילו העדס כתיב. אף בכל התשבות הרחוקות. וע"כ נותנה התורה להתערה בו כדי להבחין
 שלא יוכל לומר סבור הייתי שחבר וע"כ בחבר דלא שייך חלל לומר לא למדתי ולשמה שבה לא חייט וע"כ אין
 לר"ך התערה לרדיה. והרמב"ם ז"ל הנה פסק כחכמים דאף חבר לר"ך התערה וכסדרתו שעיני ההתערה הוא
 בדרך אשר חשים לפניהם שר"ך להזכירו בזהוין כדי שלא ילמדך לבוא עליו כענין האזהרה שקודם העיוש כאשר
 בלזכרו. ואפשר עבור זה השוה הרמב"ם זה לזה שכתב בפ' המשניות שלו (מכות משנה אלו הן הלוקין חז"ל.
 חז"ו מה שחמרו חכמים לא עשה הכתוב חלל' הזהיר ולפיכך לא נעניש עונש מן העונשין חלל חמר ההתערה.
 דמה חז"ן זה לזה כי הכל על כוזה אחת טובב הולך כי חייט' רבנן שמה שבה דבר זה עובר בחינת הילך הרע
 שבקרבו שרואה להתערה בו שיעבור העבירה ומשכה מחמו אף דבר הידוע לו. ולא חשדין ליה שיעבור במיד
 ויחמר לא למדתי או שכתתי רק דבאמת חייטין שמה שבה וע"כ אף חבר לר"ך התערה. אף שלא למדתי לא
 שייך חלל מ"ח חייטין לומר שמה למד ושכה ואף ברעב אחת של חמר כדי דבור חייטין שמה שבה כי הנה
 אורכו ענין בקרבו ומשול בכל אשר לו ומשכה מחמו כהרף עין. וע"כ הוסיף בלשון שמה שנגה היה כלומר
 דבאמת חייטין שמה היה שנגה ושכה מה שלמד וע"כ לר"ך התערה כדי שלא יבא לעונש כדמיון האזהרה הכל'.
 ועל פי זה כתב הרמב"ם ז"ל דיו על כהן. ופחה ואמר אחד תלמיד חכם ואחד עם הלזין לר"ך התערה.
 ולכאורה לפי דקדוק נחום לשון הרמב"ם ז"ל לשון הזהב. היה לו לומר אפילו תלמיד חכם אין לר"ך התערה
 כי הוא רבוא גדולה בדין שחולקים על ר"י בר' זוה. אכן לפי הנזכר הנה הם שוים ממש כי בת"ח יש בו
 מעלה שאין יכולין לומר חלל שמה לא לאד. ויש בו חסרון מה שהיה"ל מתערה בו ביותר מכולם כמאחז"ל
 רש בו חש גדול שמה שבה אף על רעב אחת כי כל בחי' השכחה בא מחזו. ובעט הארץ יש בו מעלה שאין
 לומר בו כ"כ שמה שבה כמו בת"ח מפני שאין היתה"ל מתערה בו כ"כ. ויש בו חסרון שיש בו השם שמה לא
 לאד. ולכן באיניהם בזהו לר"ך התערה מפני ד' הסכנו שבו. וע"כ חמר אחד ח"ח ואחד עם הארץ שוין כן

סידורו של שבת

ממש ולריך. התרחלה בשניהם. והתרחלה הוא בדרך אשר חשים לפניהם כנ"ל כי ר"ה הקב"ה בחסדו להזכיר בהדין לירא ממנו שלא לעשותו. ועל זה אמר שלא ניתנה התרחלה אלא להבהין בשוגג שמה שזנב היה כלומר דלמן חייסין בלחם שמה היה שוגג בשעת מעשה חף בנ"ח כי שמה שכתב וע"כ לריך התרחלה בשניהם לשם לפניהם חיותם הדין כדי שלא יפסדו הדין לבוא עליהם. וגמאל הוא מדבר בדרך אחר ובענין אחר מדברי ר"י בר"י. ודבר גדול דיבר טעם לענין התרחלה. ודווקא ע"ד החכמים. להיפך מדברי ר"י בר"י. וזוהי נכונות דבריו. ועל זה סידר דבריו להלן שכתב זה הדין בלחם אחר יודע אני פסוק ולריך שיהיה בחוך כדי דיבור הכל מסודר נכון דווקא לטעם זה כמו שכתבנו למעלה:

נחזיר לענין המחקק הדינים בשורשם שכל צריחה הדינים הכל הדין בהס"י גמור מאת האל יתעלה:
יב וזהו שזממין בהפיר חסד הלו על דבר מיוחד הגבורות עשה הקב"ה בפולמו ע"י ה' החסדים שמשפסר ק"ל. וזה מהלכו בקהל חסידים ע"י חיבת קה"ל שבו ק"ל בחי' ה' חסדים וה' שבלחם מורה על ה' גבורות. ובעת שהגבורות ממוגשים בין החסדים. הנה הוא מורה על הסכלות הגבורות בחסדים והסכלות שמהלל בימינו זה הוא בחי' עקידת ילחם שילחם נעקד בין הצדקה ועקב כמ"ס בזה"ק (אמור נבי חקיעה שופר) וז"ל ורמתי מחברין ומתי האי קלל לרישא דיעקב ויעקב אהבה וחמל לאברהם מחמתן גביהם אחרת. כדן אחידן פרוייהו ביחם דא מהאי סערא ודא מהאי סערא ולא יכלין חוקפיו לנפקא לבר ע"כ. ועשה הכל אחד. וזה כמו מספר איתות של האבות אברהם ילחם יעקב הוא י"ג גי' אחר"ד. להורות על הסכלותם יחד ועשים אחד להיות מתחבב העוים בנחי' הרחמים. ועשה הקשה בגויון נסיון כחור הבוקר בוקרו של אברהם:

יג ולזה מוכן אמר"ל (הובא ברש"י ע"פ וזכרתי לה צריתי יעקוב) שגל יעקב הוא"ו של אליהו למשכון על בשורה הגולה שיהא ויבשר גולת ציו. ולמה דוקא הוא"ו ולא אות אחר. כי הוא"ו של מלוי מ"ה החדש. אשר על ידו יתקן הכל בלור חסד (כמזכר בסוף שורש הקדוה) הוא מספר י"ג. ליתן אליהו מזכיר זכות שלחם אבות שמשפסר שמוהם י"ג לפני הקב"ה ויחמרו כולם שיהיה הוא יבשרו אחד ג"כ כמספר איתות שמוהם. ולכן אנו אומרים שמהלכו הוא בקה"ל חסידים בע"י קה"ל שהוא הסכלות הגבורות בין החסדים נעשה חסדים בני חסדים שמהגבורות נעשה ג"כ חסדים כמו שהוא בצוותה כח"י ז"ל. לכן ישמה ישראלי בנישיו שמוכו ניכר לכל שאין כוונתו ח"ו להכות אותנו בנחי' הדין. רק עשאו כדי לירא מלפניו ילעשה ד"ע וישמחו בנ"ה י"ה יבמה בהם. כמנואר:

ענף ב ירבר לחזק לב איש הישראלי שרוצה להזור בתשובה שלימה לפני בוראו וירא לנפשו עיבור שיש אחר עבירות שלא יוכל לצאת ידי חיבת התשובה הגמורה כרמיון בא"ע הערה והוליד מסנה מסור או שגול והנגול חלף הלך למד"ה וכו' שזעזירה בעולם חרון אף בשלים. ויתבאר שהיא יעשה מה שיהיה בידו לעשות בכל האפשר והשאר מה שאין בידו כלל. הקב"ה גומר על ידו תשובת האמת להביא המבור או ליתן בלב הגמול שיחזיר לו. וגם יתבאר בו ענין החסד הגדול שנגעשה ביום השבת במחילת עונות. (וכו כ"ף עליו):

עלה א א"ל נשחנה בחי' יום השבת ומעלותיו מימי החול. ונפרסמו קלה בדרך ארוכה והוא מפורט במחזור הלו. וזה יבואר גדולה מעלת השבת צרכו החסדים בו. כי אנו עשה מדברים בשורש הזה במדת החסד הממשיק לכל הגבורות. הנה אמר"ל (בשבת ק"ח ע"ב) על פסוק שומר שבת מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו. הכי שמעלה יתרה נתן הקב"ה לשבת ע"י שמירתו נמחל לו על כל העבירות שעשה בימי החול. אמר צריכה לבאר ענין הזה על מכונו ולפרשו כיוצא. כי לבאורה יתסמך דבריהם זה עד מאוד כי הלא ידוע שאין הקב"ב לוקח שיחד מזה בעד עבירה. ושל כל העבירות שעושה האדם לריך לעולם חף אם יעשה חבילות מזה. וכל על כל המאמץ ישולם לו גמולו חף אם ירבה לפשוע. וכדן הוא שישול שכוו אס בשו"ז אס הוא רשע גמור. או בשו"ב בלוי גמור. ואף מ"ד האדם יעבור עבירות כל ימי השבוע ואח"כ כשמשאר את השבת ימחול. מה ענין שמירת המזה למחילת עבירות. כשלא עשה תשובה עליהם. ואם איירי כשעשה תשובה הלא גם בימי החול כשעשה תשובה נמחל לו על עוונותיו ואין לך דבר שיעמוד בפני התשובה כז"ס ברמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה הלכה י"ד) ומה הוא מעלת יום שבת קדשו. גם ליתן לב להיכן לשון אל תקרי כך אלא כך. כיון דבלחם כחייב בקרא מחללו. ומה זה אל תקרי כן וכו' זה קרי ובחייב ובאמה אנו קורין מחללו. וכבר פירשנו בזה מקומם על ענין זה אל תקרי שפירשו שאין אפשר לקיים הקרי הלו כמו שכתב וקרא עמה אס לא שנקרא מקודם כלשון האחר שאמר הנ"ל ולא נוכל להקרה כמו שכתב לפניו. כדמיון כחן באל תקרי זה הסגנון הוא שלא תוכל לקרות מחללו אלא ח"כ הקרא מקודם מחול לו ואח"כ תוכל לקרות מחללו. וסוף על הדרך שאמר"י פ' הספוק כי המאמץ האם אשר אנכי מלך היום לא נשלחם היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמים היא לאמר וגו' ולא מעבר לים היא וגו' עד כי קרוב אליך הדבר מאוד שפך ובלבד לעשותו. וז"ל פרשנו כי המזה הוא קרי על מזה חסיד. ואחרי לא נדע מה נשחנה מזה א מכל מזה שחזרה לסבור עליו דוקא שהיא בשמים או מעבר לים ולא נעשה זה בשאר המלות. ולהסמך לזה גם בספוק וכתב עד ה' אלחיק וגו' עד ופס' ה' אלחיק את שופך וקבץ. וספוק שוב ישראלי עד וקח פסוק ולפס

סידורו של שבת

למסע בזה דברי הרמב"ם ז"ל שכתב בהלכות תמינה (פ"א הלכה ו') עבר הרגל ולא חג אינו חונג עוד וע"י נאמר משום לא יוכל לתקן וכו'. וזה בקשה עליו בזה נכתב לקמן בסורבו. לפרש ולבאר כל זה נקדים בקדמה להם מה שכתוב בחומת הגבוה בבער החשובה. וזה חוקן דבריו. שלפניו נמנע האדם מן החשובה עבור מה שאין בידו לתקן מה שצוה בתאמר חז"ל (חגיגה י"ז כ"א) איזהו משום אשר לא יוכל לתקן זה כבא על הערוה והוליד ממנו ממזר שכל זמן שהעבירה בעולם כדמיון הממזר הוא או כדומה. או חרון אף בעולם. אם לא שימוע זה הממזר בעולם בלא זמ"ק. או הגזל את חבירו והגזל חלקו והכל למדינת הים ואין בידו להוציא אחריו גם זה משום לא יוכל לתקן. ואף חש"כ לא ימנע אדם עליו מן החשובה. כי זה הוא חשדי המקום עליו אם לבדו יבאן שכל לבו שכל ה' . הן בעבירות שכן אדם לחבירו שיש בו שתי השביות. הן לשפוט נחשד חבירו. ה' בחשד נגד כי אם לא ה'. הן בעבירות שכן אדם לחבירו שיש בו שתי השביות. הן לשפוט נחשד חבירו. ה' בחשד נגד המקום ועבר על צווי בלא הגזל או לא תגנב וכדומה. ונוסף עוד שעשה רעה לרעהו שזה החלק אפילו הביא כל חילי נפיוט שבעולם אינו נמחל לו. עד בירכה את חבירו. הנה הוא יעשה תשובה לפי כחו בלמח בזה החלק שחשד נגד המקום ויבין שכל הכבד בכל לבדו וכפשו בזה היותו מוב שטיף לה'. וה' הטוב המוחל לו על חלקו יודע שלבו נתן בלמח לתקן העבירה ורואה לתקן הכל ורק שאין סיוע בידו כמבואר. ע"כ זאת עובדה הקב"ה עמו להיות הוא בעליו אשר בידו כח וגבורה. להעביר העבירה מן הארץ למיתת הממזר. או שנתן בלב הגזל בזה הוא שיהיה מוחל לו בכל לבדו מה שגזל ולקח ממנו ואין נחשדלם בעבירה מכל וכל בחלק השמים והעבירות ואף מאת ה' היתה זאת היא נפלאה בעיניו שהדבר הנפלא ומנע מן האדם נעשה לו מה' עזר וישיטתו ע"כ דברי ח"ה בקצת ביאור להבין דבריו :

ב ובענין שני חלקי עבירות אלו חלק השם וחלק הבריות פירשנו מאמר חז"ל במדרש (ויקרא פרשה כ"ו) על פסוק אמור אל הכהנים. אמר ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי מלמד שהראה הקב"ה למשה דור דור ושופטיו דור דור ומנהיגיו וכו' והראהו שאלו זכינו ונפלין בחדש אחר לפניו חלק ראשון שיטעוד על בניהן ידבר בחדש. אחר לו הקב"ה ולי אחר אמר חלק אל הכהנים שיהיה מקטרגים ואחר וכו' ע"כ. וזכורה מדרש הלז אמר חז"ל דברי הגמרא (ברכות י"ב ע"ב) אמר רבי חיינא שבא משמים דרב כל העושה דבר עבירה ומתבטאים בו מוחלין לו על כל עונותיו וכו' עד חלל מהבא ויחמר שמואל אל שאל למח הרגותי להעלות אורתי ויחמר שאל לך לי מחל וגו' ולא עניי גם ביד הנביאים גם בהלומות ואקרא לך להודיעני מה אעשה. ואלו אורים ותומים לא קאמר משום דקטליה לנביא עיר הכהנים. ומניין דלחילו ליה מן שמיא שנא' ויחמר שמואל הל שאל מחמר אחת וביניהן עמי ומי"ר יוחנן עמי בתמיהתי ע"כ. ומבואר מזה שנמחל לו על שון טוב עיר הכהנים בשם שדירי עם שמואל. אכן יבואר בטוב טעם. כי הנה אמרו בגמ' (קידושין מ"ט ע"א) ע"כ אמרו לדיק כי טוב כי פרי מעליהם יאכלו. וכי לא לדיק טוב אמרו טוב חלל טוב לשמים ועוד לבריות זהו לדיק טוב וכו'. ופרש"י טוב לשמים וטוב לבריות ובההוא חזיב כי פרי מעליהם יאכלו. כי פרי מעליהם יאכלו בהיותו ולהכי לכול פירותיהן כשה"ע ע"כ. והרמב"ם ביאר ענין זה בפירושו על המשנה של אלו דברים שאוכלין פירותיהן כשה"ע והקדן קיימת לשם"כ חז"ל וענין מה שאמר לכול פירותיהן והקדן קיימ' לו דע מה שאל' לך. כי המל' כולן נחלקי' בתחלה על ב' הליקים. החלק הא' במאות המיוחדות לאדם כפשוטו במה שיש בינו ובין הקב"ה כגון זניות ותפילין ודבת וע"ל. והחלק השני במאות התלויות בתועלת בני אדם קיימ' עם קיימ' כגון זוהרה על הגביה ואוואה וכו' והטוהר באסבת איש את חבירו וכשיעשה האדם המלות המיוחדות לפשוט מה שיש בינו ובין דורו ותחשבו לו לזדקת וימלאו הקב"ה עליו לעו"כ. וכשיעשה המלות התלויות בתועלת בני אדם זה עם זה כמו כן תחשבו לו לזדקת לזו"כ לפי שטתה המלוא. וימלא טובה בעוה"ז בעבור שיהיה מנהג הטוב בין בני אדם ע"כ. וכן הוא בעבירות שכן אדם לחבירו כמו שהוזכר בשלשון הגמרא ואוואה ימלא עובדו בעוה"כ לפי שצדק על צווי הגזל וכו'. וזה יענה בעוה"ז כי עשה רעה לרעהו וזה היה בחשד שאל החלק שיהיה טוב עיר הכהנים. והיו שפי רעהו לשמים ולבריות. וכאשר נהניו ממנו שמואל נמחל לו חלק מה שחשד נגד המקום אבל החלק העבירות שגזל לו לבל עושה בעוה"ז. וזה שאמר בגמ' "ידיו ומניין דלחילו ליה מן שמיא" חלק הרע לשמים זה נמחל עבור ב' שמו. ולכן אף המדרש ולי אחת אמר המדרש פ' מה אחת אמר לי הרי כבר נמחלתי חלקי. אמר חל הכהנים טוב עיר הכהנים שיהיה מחלקם שגזל וזה מקטרגים אותו ומזכיר לקצת טובתו בעוה"ז :

ג ולבאר עוד בדרך זה דברי המ"ר (בראשית פ' ז"א) על פ' החמס קס לנפש רעע (יחזקאל ו') החמס קס. אחתה ה'. אינו קס. ואם קס למח רעע לחיותו של רעע. ופירש"י שם והוא למח רעע כמו להסות כלומר להסותו ברעושו. והוא חמס שמחלק את הפסוק לבתי לעשותו בקבוצה ואומר ולבסוף לא נמחה מדברי הפסוק. והגמרא בזה ע"כ מאמר הגמרא (קידושין י"ז ע"ב) כל העושה מליה אחת מסיבין לו ויחל את הארץ וכו'. ורמיהו אלו דברים שאוכל פירותיהן בעוה"ז וכו' ופירש"י משמע הני הוא לכול פירות והקדן קיימת אבל מלוא אחת לא. ואין מן מסיבין לו ויחל את הארץ. אמר רב יוחנן ע"כ קאמר כל העושה מלוא ח' יחירה על זכויותיו. ומקשה מכלל דהך חש' בחדא נמי. ופרש"י בתמי' והא רובו עונות הוא. אחר רבי שמעון לומר שאם היתה שוקלת מכתת. ופירש"י הא דקתני אלו דברים שאוכל פירותיהן כשה"ע כשה"ע עומת ומחל זכיות קאמר. וזה במחל זכיות מחל דברים. מכתת את הכף כולו אינו רוצה זכיות ואינו נריר למלוא יחירה דמחטין. וכי לית ליה בה חדא מהני גריד למלוא יחירה ע"כ. הרי לפניך דלשון ביאור

סידורו של שבת

במלכות האלו שיש בו שתי בחינות טוב לשמים וטוב לבדיות אין מועיל אם יש בידו מלוא אחת או שתיים להקרא ד"ק ע"י. רק להכריע ולא יותר. וידוע שמה טובה מרובה ממדת פורעניות. ולכן תמה המדרש החמם קם ח"ו שהחמם לבד יסיון קם שיהיה בזה נקרא רשע. ואם הכתוב מיירי כשעבירות החמם הוא יותר על מחלה שמתווי יקשה למה נקם דווקא חמם וכלל בכל עבירות כן כשחלה יתירה על הרוב שם רשע יקרא לו. ויזכרם לתקן קעין הנמרח כשהוא על המשקל השווה במחלה זכיות ומחלה עוונות והחמם הוא המהמלה עבירות. אז יכריע לו הקב להיות נקרא רשע גמור ולדון אותו על רשעו. וזה ח"ו שיהיה הוא לבדו קם להיות בו די להיות אידון בבחינת הרשע. ואם קם הוא רק למטה רשע להפסו לרשע שישם ויכריע עון הוא להקרא רשע ע"י ולהיות יודון בדיני הרשעים כי גדול עונו כמה שהרע לשמים ולבדיות. ואז לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו. וזה הכל מחמת שלא חזינו ששאל עשה תשובה לפני המקום כי סבור שקדין עשה ורק מחמת הבושה נמחל לו. אבל גדולה התשובה אם יתחיל איש בעבירות שבין אדם לחבירו ודולה לשוב בלילה לפני בוראו ורק אין סיפק בידו להגיע אליה כענין שהרג את הנפש וממי יבקש מחילה כיון שהוא מת. או שרחוק ממנו חשיב נפשו כענין הנגזל שהלך לו למדינת הים. או בל על הערוב והוליד ממנה ממזר כ"ל. הנה הוא יעשה תשובה לפי כוחו בלחם צדק ההלך שהחם נגד המקום וכיון שכל השב בכל לבבו ונפשו בלבו היותו מוב שש"ך לה'. וה' השוב המוחל לו על חלקו. יודע שלבו נתן בלחם לתקן העבירה ודולה לתקן הכל ורק אין סיפק בידו כמבואר. ע"כ זאת עושה הקב"ה עמו להיות הוא בעצמו אשר בידו כח ונבונה. להעביר עבירה מן הארץ להסיר הממזר. או שכן ה' בלב הנגזל בלשך הוא שם. להיות מוחל לו בכל לבבו מה שגזל ולקח ממנו. או ברוב נשמת ההרוב למחול לו על מה ששעה לו ואז נמכסל העבירה מכל וכל בחלק השמים והבדיות ואך מאת ה' היתה זאת היא נמלאת צדיקו. שהדבר הנשאל וממנו מן האדם נעשה לו מה' עזר וישיעה כדאמר למעלה:

ד וזה פי' הקרא ושבת עד ה' אלהיך שחשב להסיר ממנו מחמתיו בלבד מכל מה שבכוך לעשות ולא ישאר כ"ל מה שביד ה' אלהיך שחלה לזיוך מאוד לתקן ממש במסירת נפשך ובאבדת כל הונך כדי ללכת ידי חובה שחשונה הנמורה. חסם כי חסם חסם על הארץ ולא תוכל לעשות מה שבשמים להמית הממזר ודומה לו וכן פי' אלהיך את שבתך. שנעשה הוא שבתך להשיב שבתך מה שהיה מוחל ע"י להשיב ועושה הוא לתקן הכל: זה ובוה נכון מאמר הכתוב כי המלוא הזאת וגו'. אשר דרשונו חז"ל על מלוא תשובה. ורומז על בחי' התשובה שהזכרנו ואמר כי המלוא הזאת לא נשלחם היא ממך ולא רחוקה היא. פי' שלא נשלח ממך הדבר אף לא רחוק כי לא בשמים הוא ולא מעבר לים. כלומר נגד זה שחלמך הלא בשמים היא כי מי בידו להמית הממזר או ליתן ברוב נשמת ההרוב למחול לו. אם לא ה' אשר בשמים. וגם נגד זה מעבר לים היא שחלמך מי יצטרך לי אל עבר הים להשיב הנזלה אל הנגזל ולרצותו אשר הכעיס נגדו. כי זה אינו כי קרוב אליך הדבר מאוד. שאף שהיה בשמים ומעבר לים קרוב אליך מאוד. ועל אופן הכל' שחשוב עדיין בלבבך ונפשך על חלק הש"ך לו. ואם בלבבך יבין שרואה חסם בלחם לתקן ומה שהיה בידך תקנת הכל על מנתו בכל אשר היה בידך לעשות. שומע אמרי פיך מה שחלה שחלקן אליו על הדבר הזה שייסע נר לשב אליו בלחם ויתחוקן כל בחינת התשובה עד גמירות ולא ישאר שום כחם ושמן מנהו. וזה בפיך לזכר כשהיה כך בחמתיו ונפיק. אז לעשותו. שהקב"ה נעשה שבתך לתקן ולעשותו כי עשה הוא חיון פי' וכן בדרך אשר עשה. וזהו המחקר להעביר ממחלת דיון מן הארץ. והוא יתקן חיון ויעשה להעביר העבירה מן הארץ בכל אופנים המכרים כדי שיהיה השוכך שלימה לפניו. וע"כ אחר הקרא הכוזב ועב' ה' אלהיך את שבתך מסיים ושב וקבלך מכל העמים:

ו בי זה הדבר עושה הקב"ה עם כל הנעלי תשובה שכל הנילוות הנשלין בין הקליפות ע"י מעשה בני האדם ובפרט ע"י חטא הקרי ר"ל נעשה מהנילוות אשר בלו ממנו. שפי' הוא כל בחינת הרע והלרע שכלו על האדם בבחינת חוסר רעף הרעה שגך בעלמך וחליך בל חסם חסם. שאלו החיות שניתן להשעם הזה מלאך הוא שחשור ע"י לענף ורעם שגמך חוסר. והנה אם איש חסם הוא זה שמוע בו חסם נר ואיך הזה שרואה להרע לו ולרסו חוסר עיניו בראשו לראות ולהבין את דבר הנולד ממנו שזו הרעה הוא שגולד ממנו ומעלמותו. וחוסר נותן בלבו לשוב אל חסלו ופשיעו ולהתחרט עליהם בלב שלם. ויזכר לשוב במר נפשו על הנרע הרע שנפל ממנו נילוות הקדושות ונשקע בין הקליפות. ונעשה עבד כי ימלך ופשה חרם נבירה. שהקליפות מושלים על הנ"ק הם הניתן לראות כמ"ס (בשורש הקודם ע"ף ה) וכשהדברים בלחם בלבב שלם מיד נהפך ונעשה החיות הרע הזה לטוב. או שיואל מהוה. ונעשה ממנו חיות טוב ונכרל ממנו שולך בכה התשובה והוא המלך אותו מלך הוא. או שמתחלה לטובה וטוב לו לב רחמים ומרחם על האדם וזה הוא שומר נפשו חסדיו שהמחנה נחשט טובה הלאו ושב אל חסלו ונקרא חסיד ובוה הקב"ה שומר ומליל אותו. ועל כן מיד רשעים יולס פי' שמשרים ומבדיל ממנו אותו החיות לעשותו מלאך טוב להלילו מיד שגולו:

ז וזה הענין רמז המלך דוד ואמר שיר למעלות ופי' בקום עלינו אדם פי' כשלאהנו רואים בקום עלינו אדם רשע אזי לחמו נותנין על נפשם שחיים בלענו שהיה שלנו הוא בלענו שאם הוא הרואה לבלוע אותנו ח"ו. ובחרות חסם של החיות הללו איז הפים כששמו. ולכן נחלה עבר על נפשנו אזי עבר על נפשנו המים הזדונים כלומר הנה

סידורו של שבר

הנה נחלה ודאנה סבר על נפשו לא על הרע שאירע לנו. רק מה שאזי פה. נפשו האדם החזוים. שפשו מחש של הקדושה נפלה לבחינת הקליפות והרע הזה ואנחנו דואנים מאוד על זה מה שאנחנו גרמנו שחלק נפשו בא עד הלום לירד לעומק הרעה הזאת וזה היא התשובה השלמה מה שדואן ומחאנה לא על אשר נופו שאירע לו פחה ולא לכבוד עצמו דורש כ"א על חלק נפשו ניוון הקדושה שנפלה בין הסמאים האלה וסבר אליו המים החזוים. חיד לר' הישועה וברוך ה' שלא נתנו טרף לשיניהם. וגם טובה עשה לנו שעוד נפשונו כשאר נחלמה מהפח ויקשים. מהשני פעמים ד"ס מספר פ"ח כמ"ש ככוונה שם. ובה ניוון נפשונו מהם. ונכסה על ב' בחינות. כי לפעמים השאין באדם הקום עלינו הזה. כי אם חיות נפשונו לכד אז הפח נשבר מכל וכל. כי שני מיני חיות יש בכל המקבל. חיות אחת חיות עצמותו מה שניתן בו כעת הלידה כנפש החיונית שבו. והשני לפעמים בא אליו חיות אחר בסוד העיבור ומתעבר בו לעשות הקוב או לפעול הרע ח"ו כפי מעשיו. לכן לפעמים נפשונו נחלמה לכד ונשאר בו חיות הראשון. וכאשר אין בו כי אם חיות העיבור וכשהו קם להעלות מחאנו אל הקדושה זה נופל לנמרי והפה נשבר ובין כך ובין כך אנחנו נמלטנו ולא זו בלבד שמאל הקב"ה אותנו מלהרע לנו אף עורנו בשם ה' שנעשה פור ומסייע להניל את נפשונו וחלק נפשונו שלנו להיות נחלמה מהפח ויקשו. ולהכניסם אל הקדושה. לכן כל בעלי תשובה אחר שעשו התשובה הקב"ה מקבץ נדחי עמו ישראל. מה שנדחה על ידו מה מהקדושה אל חור הקליפה הקב"ה מקבץ בחסדו וכוחו הגדול להשיב שבותנו לתוך קדושתו יח"ש. ועל זה אנו מברכין מקבץ נדחי עמו ישראל. כי נדחי ג' ע"כ כמ"ש ככוונות והם הזה חסונל להכריח הקליפות ברתו השלשה פסוקים ויבא ויט שנהם פ"ב שמות. ובו נלחם הקב"ה עם מתירים במלרים. וכשם הזה מקבץ נדחי עמו ישראל הם הנילוט הקדושות הגדלים ממקורם. ועל זה אנו מברכין ע"כ וקבלנו יחד מארבע כנסות הארץ. מכל המקומות אשר הם נפולים על ההרים בארבע רוחות העולם חשם תקבצם יחד. ואנחנו מברכין מקבץ נדחי ע"י הנדחי שהוא מספר ע"ב הוא מקבץ ומלקט נפוצים לחד לאחר:

ח וזה שאמר הקרא ושב ה' אליהך את שבותך שהוא ישיב מה שעליך להשיב ואין לאל ידך לעשות עושה ה' בעצמו. ועל כן ושב וקבלך שהוא עושה מעשיך:

פ ואל רמז הושע הנביא ואמר טובה ישראל עד ה' אליהך כאשר שירשנו לעיל שחשוב בכל מה שבחיך לעשות עד שלא ישרא כי אם מה שביד ה' אליהך. ואז באר נימור מה שבידו לתקן שאין בידך לתקן. ואנכ בא הכתוב לעץ להורות אותנו שאין דרך תשובה האמת כ"א בזה האופן. כי אף בלא זו הענין שכתבתי למעלה שקה בידו אחתיות התשובה עבור מה שהיא בשמים ומעבר לים. מי הוא זה שיוכל לשוב ולתקן שגנוה שאין בהם ידיעה לא בתחלה ולא בסוף וגם כזאת רחוק מאתו דרך התשובה. וכבר פסק הרמב"ם **אל** בהלכות תשובה (פ"ב הלכה ג') שצריך לפרוט ההפא ואם אינו יודע מהם איך יוכל לפורטם. אך בדרך הזה כששכב באמת על מה שבידו ומפיל תהנה ובקשה לפני מלך אל רם ונשא לתקן מה שאין בידו. אז הקב"ה מעביר זדון וסוגנו פ"י ממחלת זדון הגיל שהוא העבירה הישנה בעולם מה שאין ידוע לו. לכן אמר הכתוב בדרך ענה שכן תהיה התשובה שכל להיות שחשוב בזהינת עד ה' אליהך כנ"ל ולמה כי כשאל בעונך רומז על שגנוה הנאים לידך ואין לך ידיעה בהם. ואחר שחשבה כך לשוב עד ה' ומה שבידך תתקן הכל בכל כוחך. ואז ואמרו אליו כל חשא עון פ"י תבקש מאתו לומר לו. אשר כל העונות לנשוא אין ביד מי לתקן כ"א בידך. וזה אליו כל חשא עון. כל העונות לישא. הלא אליו הוא. והוא בעצמו צריך לעשות הפיולה הזאת להעביר זדון וסוגנו. ועל זה אמר וקם טוב שתקח המוב הזה להיות ה' מעביר העבירה מן הארץ. והוא עושה ומתקן מה שבשמים ומעבר לים וכל השגנוה מוהל עבור גודל טובו ורוב חסדו:

י והנה אמרנו (י"א פ"ו ט"א) גדולה תשובה שנגעת עד כאם הכבוד. והוא רומז על פניו הזה כשארם עושה תשובה שלמה מהה שבוואו. מנעת עד כאם כבודו מה שבשמים שלא על ידו רק בחסדי אל ב"ה:

י"א ואמר עוד הכתוב ונשלמה פרים שפתינו. בזה מתרץ שאל תחמה על החפץ שיהיה נעשה כזאת לתקן כאן בדבורו לבד. שיהיה כך נעשה מעשה בשמים ממעל. כי מלינו כזאת גבי הקרבנות. שאר"ל (תנילה ל"א פ"ב) אמר רבי אחי אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא כריתי וגו'. וכתבי ויאמר ה' אליהם כמה ארע כי אירשנה ה' אברהם לפני הקב"ה רבש"ע שחא חיו ישראל חושאים לפניך ואחיה עושה להם פדור המבול ובדור הפלגה. אמר לו לאו. אמר לפניו רבש"ע מינה בזמן שבים המקדש קיים בזמן שאין ג"ח המקדש קיים מה תהא עליהם אמר לו כבר תיקנתי להם סדר קרבנות כ"ז שפוראין בהם מעלה אני עליהם כיאלו היו מקריבין לפני קרבנותיהם ומחל אני להם כל עונותיהם. ושוד אמרו על פסוק זאת תורת העולה כל העוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה. והכל הוא המעט מאחר שסוכם הוא בפרשה הזאת. יסותן לבות יודע את אחתיות נקומה לכו שרוננו מאוד לניס המעשה והוא להקריב קרבנו לפני ה' אף שאין בידו לעשות עמה כי אין לנו בית המקדש ולא כהן שיכשר בעדנו. הנה שכרו אלו ומחשבתו העובדה הקב"ה הארפה למעשה ומקבלו כאשמה כאילו הקריב עולה. וזה סידור הקרא כאן. וקם טוב פירוש שחובל ליקח הטוב כנ"ל. והראיה שיוכל להעשות כזאת. ממה שנשלמה פרים שפתינו שאמירה שפתינו חסוב ומקובל בהקרבנה פרים כן גם נעשה בזה:

יב גם יאמר וקם טוב הנה חיבה יתירה הודיע לנו שאף מאלו התשובה שעושה הקב"ה בעדך. עוד חיבת שיעשה

סידורו של שבת

היפספה מאלו העבירות זכיות לך ככל שאר עבירות הנעשים זכיות כשאלה חוזר בתשובה אף כאלו שנעשה בזיוע הקב"ה. יעשה לך מהם זכיות, והכל מחמת רוב טובו וגדול רחמיו. וזה נקח טוב שאף טובה תקח מהם התשובה נעושה הקב"ה למען שיהיה לך זכיות מהם:

א' ובוה אשכר לפרס הקרא וגו' ה' החמד כי אלה השלם לאיש כמעשיו. כלומר לא די שאלה מסייעתו בתשובה ותמחלו לו את זמ העונות שאין בידו לתקן. אף השלם לו לתת לו שכר כאלו הם זכיות ולהיות נחשב ממש כמעשהו כמו שהוא היה עושה בעלמו שגדולה תשובה שגויות נעשו זכיות כאלו:

יד וזה הענין המיוחד (בזכר' ב') אלל יהושע הכהן הגדול שכמו כן ויראתי את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלך ה' והשקט עומד על ימיו לשקטו ויאמר ה' אל השקט יעבר ה' בך השקט וגו' ויהושע היה לבוש בגדים לואים ועומד לפני המלך. ויען ויאמר אל העומדים לפניו לאמר הסירו הגדים האלוים מעליו ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אותך מחליות ויאמר ישימו לניף סהור על ראשו וישימו הניף הסבור על ראשו וגו'. וכל הענין הלו אינו מובן מה היה שנית השקט עליו וזמה נחל לו לאמר הסירו הגדים האלוים והח"כ להשיב לניף הסבור על ראשו. והפ"י שאין לו פ"י כלל. אמנם לכל דבריו הנאמרים למעלה יבוא על נכון כי היה חסד יהושע היה מה שלא מיהה דבניו שנשאו נשי ע"פ"ם כמ"ם בתרבותם שם. ויהנה יהושע הכהן ודאי עשה תשובה שלמה ט"ו ודק שאו לא היה כח בידו להוציא הנשים מתחת בעליהן וכאשר בניו נשקטו בעבירות היה קשה לו להפרישן מזהם אף שבתחלה אל היה מוחה בידו עושים כדבריו אף אח"כ לא היה יכול יהושע להפרישן והרי העבירה בעולם ולא יכול לעשות תשובה שלמה בזה וע"כ היה השקט עומד על ימיו לשקטו. ואך הקב"ה הרואה ללב ויהי יודע בו שעשה תשובה שלמה בכל לבו ורואה באלהם לתקן את הכל ואך שאין זה בידו ומזה הסוב מהקב"ה הוא שהוא יעמוד ע"י משה התשובה הנמורה. וע"כ אמר יעבר ה' בך השקט ואמר הסירו הגדים האלוים מעליו והלבש אותך מחליות כי כבר הוא עשה את שלו. ומה שעל הקב"ה הוא כבר נעשה כי בידו לעשות חובק. ולכן המר וישימו לניף הסבור על ראשו פירות שמהעבירה הזאת נעשה לו עוד עטרה לראשו שגם מזה נעשה לו זכיות בבחי' וקח טוב שכתבו למעלה. והכל כי ידע הקב"ה שעשה התשובה שלא כהונן באמתיות לבנו בכל אשר היה בידו לעשות ולא היה ראי שזדונות נעשו לו זכיות כאשר בחרנו:

יז ואמר שזכרנו כל זאת נבוא לביאור דברי הרמב"ם שהבאנו לעיל. עבר הרגל ולא חג שוב אינו מוגזר עוד וע"כ נאמר מעוות לא יוכל לתקן ע"כ. והוא מהמשנה ו' (פ"א דהניגה) שכל שם בזה"ל עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו וע"כ נאמר (קהלת ה') מעוות לא יוכל לתקן וחשדון לא יוכל להמנות רבי שמעון בן מאסיה אומר איזהו מעוות שלא יוכל לתקן זה הבא על העברה והוליד ממנה ממזר וכו' ע"כ וכ' שם החי"ט דלא פליגי אהרדי דה"ק כיון אל סוף הפסוק וחשדון לא יוכל להמנות דכיון שיבד ובכל לו מלכות עשה שייך ב' חשדון ולא מעוות ורשב"ם ג"כ סבר כן ולא פליגי כלל. ותלפסא דר"ם אומר לא תידוק דלמלכותי אשת דמוכא אימתי הכי ולא פליגי ודייק כן מהמגלה ע"כ. ולפי זה היה לו להרמב"ם לנקוט הפ' וחשדון לא יוכל להמנות כיון שניתם סוכרים כן ועל כל פנים היה לו לנקוט בלשנו כל הפסוק כמו שהוא במשנה. ולמה נקט בלשנו רק רישא דקרא שהוא מעוות לא יוכל לתקן בלבד. ועוד יקשה לס"א אם לא פליגי אהרדי על מה לא בתי' הדין דרשב"ם בכל הלכות תשובה. והיה לו לפסוק כמוהו אחרי שאין חולק עליו. אכן לפי אשר כתבנו למעלה נראה דהרמב"ם ס"ל דבזה פליגי הח"ק ורשב"ם. דרשב"ם ודאי לא סבר לדברי הח"ק הנ"ל לדבר תשובה דל"כ תיקון הוי אף זה שאין בידו. ע"כ נכל לומר דה"ק בכיון הביא רישא דקרא דמעוות. ולפי דברי הח"ק אין שום דבר בעולם שלא יוכל לבוא לידי תיקון והכל בידי שמים לתקן. ואף אם כבר נקטו טוה ואין כוונת עשה כמו אז ואמר דר"ל (יומא פ"ו ע"ב) היכי דמי בעל תשובה אחר רב יהודה בלוחו בלוחו וזבאותו פרק ופירשו שיהיה בלוחו כח שהיה בע"ז שער העבירה. הנה בידו לגדל ולחזק לכל ולחדש כשר נעוריו ע"כ וי' אשר לקרא לדרוש על דבר התביעה לכן הביאו על משני הניגה שזה ודאי מה שעבר אין. אפי' אם יבוא משה כל אינו נציות שנעולם כיון שעבר זה הזמן שאי אפשר להחזירו בשום אופן. ורשב"ם ע"כ לא סבר להא דה"ס וע"כ לומד מהקרא דמעוות. ולכן הרמב"ם ז"ל שדעתו ג"כ דעת הח"ק שכתב לענין נכשל כמוהו אף עשה תשובה אפי' שאינה תשובה מעולה מועלת היא לו ובעל תשובה הוא וכל עומתיו מתקין כמ"ם בדברי' (פ"ב מגלות תשובה הלכה ה') ואי יוכל לדרוש קרא דמעוות לא יוכל לתקן על זה כי נאמר דכיון מקיים בזה הח"ק של תשובה ופשיטא דמתקן הוי וע"כ הביא הפסוק של מעוות על המגיגה ועבור זה לא הביא דברי רשב"ם בהלכות תשובה כי סבר שפליגי אהרדי והוא פסק כח"ק ולכן לא הביאו והביא הקרא על יציגה דש ודאי שלא יוכל לתקן עוד:

יח ועל המעלה הו כיון הנציג (יעשה נ"ו) ואמר שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו. ורחוק היה אין פ"י שהוא עשה רחוק מהקב"ה כי אין שלום אמר ה' וגו'. ורז"ל (סנהדרין י"ט ע"א) פירשו שה' רחוק ותקרבנו לא קשה פיעטא. כיון דעשה תביעה ודאי שיפטר שלום מרחמים וכל המורה מלכה מזה. ולפירושנו יאמר על בתי' הו שהיה רחוק ותקרבנו ונעשה תשובה בזה שהיה סיפק בידו לעשות. ששאר עולות מהעבירות שאין בידו להשיבם. וגם עשה רחוק הוא במעשה התשובה שלא יוכל לעשות תשובה שלמה. לזה אמר ה' ורפאתיו איני בעלמי ארשא איני להשיב את שבותו ולרחמתי:

ד אכן מה משפט האדם הזה בימי החול נראה שעל כזה רמזו רז"ל (שבת ק"ח ע"ב) חלמלא שמדו ישראל עמי שבתות מיד ונחלין. וידוע לכל שדבריהם בזה לריבין לומר מאי שנה שמי שבתות דוקא. ואראה כי הנה ידוע שקדושת השבת יול להפסד על האדם כל ימות השבוע היינו שלשה ימים הרשעונים מקדושת שבת עבר. וג' ימים השמיים מחולל להנחילן על האדם קדושת שבת הצא. ומחילא אלו הרשעיות והשנאים העוברים וסרים מעל האיש מפחד אור קדושת שבת. ומישראלים לבקש אל הכורש אלו כהנאנללם

סידורו של שבת

קדושת שבת. וחיל ורעדה יאחזון מפחד ה' ומהדר גאווה. ומלכותו בכל משלה להעביר גלולים מן הארץ והאליהם כרום יכרתון. אך כל זה הוא כשלא יצויל האדם על עצמו בימי החול ממהותי הרשות כלל וכלל בל יקרב אל פתח ביתו ולמנוח רגלו מנחיתים. אבל אם ח"ו הרגיל עצמו בימי החול צמיגי הרעות. אף רק במחשבה והרהורי פבירה או עבירה מכבה מלוא וכהה אור הגדול אשר עליו ועוד יוכל הרע לבוא למקומו אשר היה שם אהלו כחמה. ובעשות האדם את זאת להאיר עליו קדושת שבת בשלמות. וזוהי שיטה מחמץ עליו קדושת שבת הבאה לקראתו. וידוע אשר העמוד עץ היה משלים לעמוד אש. ולא סר עמוד העץ עד שבה עמוד האש נהיות עד עמוד העץ שם. כן בקדושת השבת באדם הזוכה לאורו. האחד משלים לחבירו. ובעת ההשלמה מתחמץ שניהם יחד ונקרא באותו רגע קדושת שמי שבתו עליו. וכאשר יזכה להשלים ה' ימים השניים הללו כאחד בקדושה ובעתה. או בשבת הבאה נעשו השמי שבתו. העבר והבא שניהם כאחד יחד כאילו הם שבת אחד. והקדושה שלמה יחד עם שש ימי המעשה בלי התערבות הרע ביניהם. וידוע למיני מדע שאשר יתוקן שש ימי הבנין הממלכתיים בין שמי השבתות הידועים. הוא הוא התקון השלם והוא המה הגאולה השלמה. וזה שאמר חלמל במדבר ישראל שמי שבתו שיוכל להיות נשמר עליהם בכל שש ימי המעשה אור וקדושת שמי שבתו. העבר והבא בלי הפסק רגע. עד שישתמשו שימם כאחד ברגע אחד המעשה כמ"ל. ואז יתחברו שמי שבתו עם שש ימי המעשה בנתינת התקון השלם. ובזה יתקון דוגמתו למעלה התחברות ומיקון שש ימי הבנין עם השמי שבתו. ומיד היו נגאלין גאולה עולמים כאשר בארנו. וידוע להיו אשר אחר כותבי כל זאת בענין שומר שבת מחללו. מוכרחי שהגאון בעל הס"ר ריש הלכות שבת כתב קצת מעין זה במלות קצרות ואך לפי שאלהו הרחמני הדבור בו בציאור רחב ויועיל להמעין בו אף אחר דברי הס"ר להבין הענין על צוריה בטוב ובענינים. וע"כ החמורו כמו שהוא נקרא וכתב. וסדע במקום זה כי לא נעלה מאתנו דבריו ובכלל דבריו דבריו :

ענף ג' ידבר לבאר מעלת אור חדש שיהיה ב"ת הגאולה מה הוא. ויתבאר בו ענין נכבד במדת כעביר על מדותיו ששבתו חו"ל (תענית כ"ה ע"ב) וקצת ענין תשובה במדה הזו. גם יבואר בו מעלת החדש נימן על כל שאר החודשים. וגם בוונת המסור שירו לה' שיר הרש ליום השבת. (ונו ח"י עליה) :

עלה א ועתה נבוא לציאור מה שיעדנו למעלה לבאר ששבת נקרא ג"כ חדש בדרך חדש ושבת קרא מקרא שפירשו שם. והוא ע"פ מה שבלרנ פסוק החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. וחיבת לכם אין לו סי'. כי הלא החדש הזה מאיר לכל העולם. והוא"ק (בא ל"ם ע"ב) כתב וז"ל אמר רבי יהודה לכם חרי זמני למה. א"ר יוחנן מנייהו אשתמע יחיר כמה דכתיב כי חלק ה' עמו. אשתקדוהא דא ללס. וגם דבריו ליריבין ציאר להבין מה שחמנו צד. ועוד למה דוקא החדש הזה הוא לנו. ולא כל שאר חדשי השנה. גם להבין כפל הלשון בחורה החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. מה הוא ראש חדשים. ומה הוא ראשון לחדשי השנה. ועל מה הסעים לנו דבר זה בפסיל. אמנם נראה בציאורו כי הנה ידוע ששנים עשר חדשי השנה המה מכוונים נגד י"ב ירופי הוי"ה הידועים. אשר השמטם כל יריוק ויריוק מורה על ערך התגברות הדין או הרחמים. ובקדמות ההי"ן על הי"ד והוא"ו. נחמך מזה בחי' התגברות והדינים. כי נקרא קדמות הנוקבא על הזכר שהיא מורה על חוקף הדין. ולהסך בקדמות הוי"ד וה"ו מורה על הרחמים הגמורים. וכנגדם הם הי"ב חדשים שכל חדש מאיר ומושיע בו צדק או"ה מרופי הוי"ה. וכפי ההשפנות הצדוק והתגברות צד הדין או הרחמים. כן הנהגת החדש בחסד או בדין. הלא תראה שפור המן הרעש לא נפל כי אם על חדש אדר. ע"פ שבו שולס יריוק אחרון מלרופי הוי"ה שהוא הוי"ה שהוא בתיסך ממש מהו"ה שנכתב כסדר וההי"ן קדמו בו. ולכן ישלסו צד הדינים והתגברות. ואך הקב"ה כדור רחמיו. הסך החוקף הדין הלא על ראש המן וסלו אורו ואם בניו כאשר הכחתי למעלה (ענף ח' עליה י') ומניה נחמך כל ההשפנות השמים הכחובים בחורה קוד וחום קין וחוקף וזו'. כי כל התגברות הקוד או החום הכל מורה על דין. ולפי ערך התגברות הדין או הרחמים ביריוק המכוון נגדו כן נעשה צד יום לומר שעל שם זה נקרא בשם חדש. כי י"ב ירופי הוי"ה אלו כולם מתאחדים ומתקשרים בשורס שהוא הוי"ה השפוט אשר ממנו מתחיל להתמך ולהצטרף. ועבור זה הוא הנקרא ראש חדשים שהוא כמו הראש שבאדם שכל נוחי הנוקף ומיחומו הכל נמשך מהראש כי בו שורה עיקר החיות ומוח הנפשה שבאדם. ואם יחסר בגוף האדם אבר אחד כמו היד או הרגל. ישאר בחייתו. ולא כן אם יחסר הראש. והכל הולך אחר הראש. וכן בזה שכל הירופים נמשכו מהו"ה השפוט הראש להם וכולם ממנו יאלו ואליו ישבו אי"ה למעיד כאשר נבאר להלן. וי"ב פעמים הוי"ה הוא מספר חדש"ם כמ"ס בכוונת אור חדש"ם. והואיל שהדש הוא חלק ה' מ"ב לירופים וכולם מתאחדים באחד. ולכן נקרא חדש"ם מספר י"ב פעמים הוי". וע"פ זה אמר הכתוב (ישעיה ס"ב) למען יזין לא אהבה ולמען יושלים וזו' עד וקרא לך שם חדש. כי חדש שכל הטוב האמת והאשר הוי"ה נעשים הוא הכל בהתמנות החסד והדין ונעשה רחמים וע"י הרחמים התגברות כל העולמות ע"ד ציוס עומה ה' אליהם ארץ ושמים. וידוע אשר בחסד לבד לא היה יכול להיות שום כריאה כי היה מחייב והולך עד בלי די אם לא ע"פ שיתוף מדת הדין שהוא הקימוץ לומר לעולמו די. והוא דיגמת הדרם ויופי השופנה. אשר עיקרם הוא

הוא המראה הכנן והבטיר שבה שזאת הוא עיקר יפיה. ואעפ"כ מעט האדמיונות שבה. הוא הוא המחזק ומהדר את יופי הלבן. וע"י שניהם יאיר זיוה והדרה לתאוד ואם היחה לבנה לבד בלא התערובת מעט האדמיונות לא היה יוכר יפיה כ"כ והוא מבוחר בזוה"ק בכמה מקומות. לך ראה מה שאמרו בנמ' (ברכות נ"ח ע"ב) ראה את הכושי ואת התימור ואת הלוחן וכו' ואמר ברוך משה הנביא וז"ל כושי שחור הכרס גימור אדום הרבה לוחן לבן יותר מדאי. הרי לפניך שגם הלבן יותר מדאי לשוני גדול והשג לברך עליו ברוך משה הנביא שהוא דוגמת ברוך דיין האמת כדאי" שם. ועוד שהסוה אותו המנהג עם השחור הרבה והאדום הרבה ועם שארי דברים שם שפירשו שהם מעורבים ביותר. וכן כל הדברים שבעולם נכרך להשתרש מעט מדברים החזקים בהמשכים תפושם הדין הוא ועל דל השלמות הגמור ומלת ממתיק את הכסר ורדומה. ואך הכל יפה אם לא יתערב בו מכותות הדיינים כי אם מה שהוא מן ההכרח לשלמות יופי הדבר. אמנם בשמאדים קצת יותר ממה שמזכיר לשלמותו אז בו נהגבר מדת הדין בעולם. ומתחנה העולם בדין ואריך לתקן :

ב. ועל זה רמזו רז"ל (אנדרדן ל"ז ע"א וכתוב'ם טס) וכן הוא (בילקוט שיר השירים ז' בשם הפסיקתא) ע"פ סוגה בשושנים חומרת לו כשושנה הדומה רחמי מיד פורח. ולכאורה לא נראה לשבח עם בני ישראל נמה שפירשין עתה מחסור כרת. ורמזו לזה שמיד כשראה ארץ ישראל ע"י מעשיו גורם להגברת מעט דין על הרחמים יותר מן ההכרח לשלמותו. ועשה בחי' שושנה הדומה שהיא הדומה קצת יותר מן הראוי אז מיד הוא פורח מזה ויראה לתקן שלא יהיה אף מעט אדום יותר מן הראוי כי יראה הטוב האמיתי הוא כשהוא ממוזג בחוץ של אדום יותר מן ההכרח להיפך ואז הוא השלמות הגמור. וזה יהיה א"י לעתיד שיתחדר לו ה"ב יצויה היות לאדם שיהיה ה' אחד שיתכללו ויחאחדו כולם במקור שורשם שם הוי' השפוט ב"ה הנקרא בסדר כשמו כן הוא. בבחי' התמוזות יצושין המורין ע"ש קדש עם אלו המורין על ההסדים ויהיה נעשה מכולו רחמים גמורים בלמות גמור. בלי שום התגברות א' על חבירו. רק תמיד ממוזגים בבחי' הרחמים הגמורים. וכל בחי' הדיו' יהיה רק להסוף ציופים ופיהים נאה ומאודר בתכלית השלמות ולזה יקרא להם שם חדש מורה על האמור שיתכללו ויחאחדו לו ה"ב יצויה הוי' מספר חדש' כולן כלאחד להסבה העולם ברחמים. וכאשר יהיה ההנהגה אז כן שם יקרא לה שם חדש להרבות על אסתכלותן ואסתאודותן יחד כלאחד מספר חדש'. ואזו מבקשין אור חדש על שיון מאיר שהיה זאת במהרה צמיטו להאיר על ציון מבחי' אור חדש הג"ל שהוא אור השלם בלמות ד':

[illegible]

סידורו של שבת

כי בו נחתו ובו עתידין אדם לגאול והכל עבוד זה של ה"צ יורופים וכננו צו . ע"כ הוא ראש חדשים כ"ל ועוד יאמר החדש הזה הוא לכם שמורה על גדולתכם ומעלתכם כי הוא ראש חדשים וכן אדם בית ישראל יקראת סראש. ואח"כ אמר עוד מעלה יש בחדש הזה חוץ מבחי' הראש . ראשון הוא למדעי השנה כלומר הנה הוא ראשון לכל החדשים וכיון שהוא הראשית והסתחלה נאחז בסבך בקרינו בסדר שם הוי"ה צ"ה אשר צו ברחמים הגמורים בשלמות שהוא ההתחלה הראשונה וממנו מתחיל להצטרף . וע"כ הוא רק ל"ס ודוקא החדש הזה ולא שחר החדשים שהמה נשפצין מלידופים אחרים . ומה מאוד ימחקו דברי הוזהר ה"ל עמה . לכם חרי ימיני למה וכו' כמה דכתיב כי חלק ה' עמו אחשכרות דא ל"ס מורה באלעזר על האמור בדברינו והוא מוכן : זה אמנם כל מעלת החדש שנאמר על הנה ששה עין החייחדות והתקשרות י"צ פעמים הוי"ה מספר חדש להשמות כח' ביחודה שלם הנה התחללותן והתאחדותן הוא ע"י חדש השנה הוי"ה מספר חדש ח"ד . שבו הוא כללות כל ירופי הוי"ה הנזכרים והוא המיוחד לזמן לאחד . וכמ"ס בשמחת חסידים (מסכת אדר פ"א משנה ב') וז"ל ושיש עשר חדשים אלו הם סוד וז"ל מלאה וז"ל כי ו' אחד הם ששה חדשים דז"ל וכו' אחרת הם ששה חדשים דוקא וחדש העיבור הוא סוד הא' שבאמצע וכו' . וידוע אשר אל"ף רומז על שם הוי"ה כי אל"ף הוא וי"ד למעלה וי"ד למטה וז"ל באמצע הרי וי"ד כמספר שם הוי"ה ומלאה ע"י נעשה י"ג פעמים הוי"ה גי' אח"ד וכולן מתאחדין ומתקשרין זה בזה כאחד . ואפשר לזה רמז בספר יצירה (עשרות פ"ו) ושבעה על גבי שנים עשר וכולם אדוקין זה בזה . כי ידוע ליודעי עיבורו של חדש . שמחזור הלכנה הוא וי"ג שנה וצבלי וי"ג שנה וצבלי על נקודה הראשונה מקום אשר היה שם השלש בחסלה . וצבלי"ג שנים אלו יש שנים עשר פשוטות ושבעה מעובר' . וכן בכל מחזור ולעולם . ואפשר שזה רמז שם שבעה ע"ג שנים עשר שבעה עיבורים ע"ג שנים עשר פשוטות והכל למען יהיה כולם אדוקין זה בזה שיתייחדו כל השנים עשר חדש שם צחי' וז"ל ע"י הא' שבאמצע הרומז לחדש הי"ג שבעה מעובר' . וכל מחזור הוא כללות א' שמתייחדין הפשוטות עם המעוברות . ובי"ג שנה יש י"ג מספר אח"ד וכאשר עזר וי"ג שהוא הכריח החיוני המצריח מן הקצה אל הקצה וכוללם יחד ליהד לאחד :

ו ואולם גם בצור הגדול של יום השבת נעשה היחוד עם י"ג פעמים הוי"ה בזה . והוא במאמר הוזה"ק (תבונה קל"ה ע"א) כגוזה דלינון מתחידין לעילא בחדא א"ח הכי איחי חייחדה לחתא ברזא דאחד וכו' כל המאמר . ונראה בביאורו ע"ד שבחרי מלמד זזה"ק (יתרו פ"ח ע"ב) שבת איהו שמה דקב"ה שלם מכל סטרו וכו' . ופירושו נראה כי כבר הבאנו לעיל (בשורש הראשון שם) שבת רומז על כ"ו פעמים הוי"ה ועבור זה שבת איהו שמה דקב"ה כי רומז על שמו הגדול הוי"ה ית' שנחתם צו בכו' פעמים מספר שבת ויש צו הוי"ה א' באמצע וי"ג פעמים הוי"ה מלד זה וי"ג היות מלד זה . וי"ג הוא אח"ד . נמלא יש הוי"ה אחד מלד זה והוי"ה אחד מלד זה לרמז דקרא אחד לעילא וגם חייחדה לחתא ברזא דאחד . והכל מורה על קדושת האחדות שבו נעשה אחד לעילא ולחתא ומתייחדין עם השם הוי"ה אשר באמצע לרמז דהוא אחד ושמו אחד . וזהו נכון מאמר הוזה"ק ה"ל כגוזה וכו' . והוא כי מבואר בדברי הוזה"ק ויקהל וצבלי הפרדס שבת שבת היא נקודה אמצעית אמצעית פנימית ופארוחית ופארוחית לבחי' ששה קצוות הסובבים א"ה הנקודה היא . כי כן דרך כל נקודה יש לה ו' קצוות ר"ל קצה מעלה קצה מטה קצה מזרח קצה מערב קצה לפון קצה דרום . והובא בדבריהם (בש"ס הקדוש מסכת חולין) לא ולמד שם כל הענין . כי כריך ביאור רחב להבין אפש קצוה מדברים הנאמרים שם . ואך הנוצר לענינו פה הוא רק צחי' זו שאור בשבת מאיר צחי' ששה קצוות שהוא מעלה ומטה וד' רוחות הטולס ומלאה כיון שבת הוא מורה על שם הוי"ה צ"ה הנה אש חתוב הוי"ה אחד באמצע וי"ג פעמים הוי"ה לכל ד' הששה קצוות . אז הוא לכל ד' גי' שבת . כי בכל ד' יש שני פעמים י"ג הוי"ה מסי' נדדיו והוי"ה א' באמצע בין הכל ר"ל פעמים הוי"ה מספר שבת . ועבור אחר שלם מכל סטרו שלכל סטור וספור מאיר בשלמות ר"ל פעמים הוי"ה מספר שבת . וכל הבחינות הוי"ה אלו הכל מתחידין לא' כי בכל ד' וזל המה מספר אח"ד . וגם כללות האחדים הללו המפורזין בששה קצוות חוזרין להתייחד ביחוד גמור . עם השם הוי"ה אכר באמצע סוד הנקודה אמצעית כמבואר שם . ונעשה מהכל אחדות אחד מכל ד' ומכל פניה בשלמות גמור ביום השבת קודש . והנה כבר כתבנו למעלה (בשורש הראשון עק"ב) אשר ר"ל הוי"ה האלו רומזים לשמות היום של שבת קודש ע"ש . וידוע ששמות היום גם המה רומזים ללידופי הוי"ה . כמבואר בכתבי האר"י בסדר יומדים של ר"ח אלול ע"ש . וכיון שנאמר שבעה מתאחדים כל אלו הוי"ה פעמים הוי"ה לאחד . מתיילא שמתאחדו ומתקשרו ונתקשרו כל בחי' ירופי הוי"ה ביחודה שלם והיו לאחדים ממש . הרי מפורש לפניך שבעה נעשה זו הבחי' חדש ממש כאשר שמה כן כאן . ושם הוא חייחדותו בצחינה י"ג הוי"ה וגם כהן הכל כמו שנאמר היסב . ולכן שבת הוא דוגמת עוה"צ כידוע שהוא נגד אלף השבועי שהוא יום שכולו שבת נעשה צו צחי' חיקון החדש כמו שהיה נעשה לעתיד צחי' אור חדש כ"ל . וכל ירופי הוי"ה המורזין על צחינה הדין לזן כאלהו בחסדים ונעשה מעשים רחמים גמורים . ועבור היחוד הזה כתב הוזה"ק (אמור ") שהוא חוותא דכולא והוא עטרוי דמלכא של מקום שניעשה הוא ושמו אחד . נקרא ויעטרוי זר תפארה . וכליל תפארת בראשו ממש שכלל מפארי' ומשפארי' לאל הכבוד . והכל שמהין אז מחמת שמחת אחדות הקב"ה כמ"ס שם כר הוא יומא דכולסון מתעשרין בתדווחא דלי . הרי שמהין אז להיות אלו צני היכלא דמלא לאתאחדא ביה . ועוד דבר גדול נעשה בענין זה . והוא ח"ס שם הוזה"ק למלא דעביד הלולא לצריה וכו' חד סניסרא דאזחא